

**Kielellisesti inspiroiva arki
päivähoidossa**

Varhaiskasvatusmessut, 5.10.2012

Johanna Sallinen
folkhälsan

Lähtökohta

Kyky omaksua kieltä on lapsella syntyessään mutta sen kehittyminen riippuu ympäristöstä.

Kielen kehitys on yhdistelmä kykyä ja ympäristön antamaa stimulaatiota.

folkhälsan

... siksi on tärkeää että lapsi saa jo varhain olla kielellisesti rikkaassa ympäristössä.

folkhälsan

**Lapsen kielellinen tukeminen
päivähoidossa on kokonaisuus**

**Ohjattu toiminta täydentää
kielellisesti virikkeellisen arjen.**

folkhälsan

Kieli on läsnä arjessa ja kaikessa toiminnassa päiväkodissa

Kielenkäyttöme ja kommunikointimme välittävät lapselle suhtautumistamme ja arvojamme ja vaikuttavat arkeen ja toimintaan päiväkodissa.

tietoinen

tiedostamaton

Kiusaamisen ehkäisy, tasa-arvo, lapsilähtöisyys, demokratia
Esim. leikki, teemat, liikunta, taide-elämykset, ulkoilu ...

folkhälsan

5

Arki:

- ❖ aikuinen lapsen kielellisenä esikuvana ja mallina
- ❖ aikaa keskustelulle – huomioiminen arjen eri tilanteissa
- ❖ leikki ja arjen askareet – aikuisen mukanaolo ja tietoinen kielenkäyttö
- ❖ ympäristön hyödyntäminen – sisällä ja ulkona
- ❖ dokumentointi ja arviointi
- ❖ kasvatuskumppanuus – kielen näkyväksi tekeminen

folkhälsan

Aikuinen kielellisenä esikuvana ja mallina

”Lapsen kanssa puhuminen ei riitä, merkityksellistä on se, miten me sen teemme.”

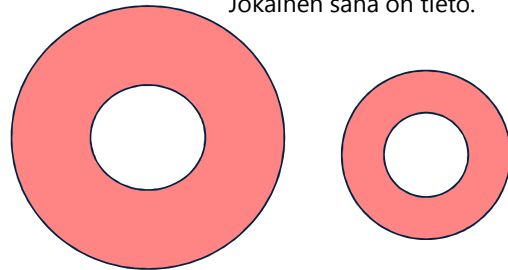
”Tehtävämme on edistää lapsen kielen ja ajattelun kehittymistä pukemalla sanoiksi se, mitä lapsen ympärillä tapahtuu ja se mikä häntä kiinnostaa.”

(Caroline Liberg)

folkhälsan

Lapsen sanavarastosta

”Jokainen sana on tieto.”

valkoinen: aktiivinen, punainen: passiivinen sanavarasto

folkhälsan

Miten toimia?

- Ole johdonmukainen, käytä omaa kieltäsi.
- Mieti sanavalintojasi ja ole kielellisesti vivahteikas.
- Kohdenna kielesi yksittäiselle lapselle.
- Käytä kokonaislauseita.
- Täydennä lapsen lauseet ja toista se mitä lapsi sanoi niin kuin hän olisi osatessaan sanonut – älä korjaa.
- Nimeä ja selitä.
- Vahvista myös tunteita.
- Mieti kielenkäyttöäsi myös keskustellessasi muiden aikuisten kanssa.
- Puhu kaikkien lasten kanssa joka päivä.

folkhälsan

Lapsen puheaika

”Lapsen tarve kommunikoida on kielen kehityksen toimeenpaneva voima.”

(Gunilla Ladberg)

Ainoastaan kielen ”pörrääminen” lapsen ympärillä ei riitä. – Lapsi vahvistaa ja vakiinnuttaa oppimaansa kieltä käyttämällä sitä itse.

Lapsi kehittää kielensä vuorovaikutuksessa ympäröivän maailmansa kanssa.

Keskustelu on vuoropuhelua:

Kysymyksiä, vastauksia – molemminpuolista vuorottelua ja ajatustenvaihtoa.

folkhälsan

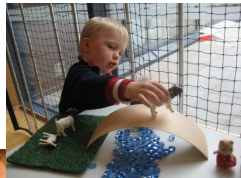
Miten toimia?

- Anna lapselle AIKAA – rauhallisessa ja turvallisessa ilmapiirissä lapsi oppii luottamaan itseensä ja saa rauhaa ilmaista ajatuksiaan.
- KUUNTELE mitä lapsella on sanottavanaan.
- Näytä aidosti kiinnostuksesi.
- Anna lapselle monta erilaista tilaisuutta ilmaista itseään.
 - Keskustele tekemisistänne monessa eri yhteydessä.
- Mieti miten esität kysymyksesi. (Vältä kysymyksiä joihin lapsi voi vastata vain joko ”kyllä” tai ”ei”.)

folkhälsan

Ohjattu toiminta:

- ❖ teematyöskentely
- ❖ kieltä rikastuttavat leikit
- ❖ sadut, kertomukset, ääneen lukeminen
- ❖ kulttuuritarjonta, kirjasto
- ❖ retket

folkhälsan

Teematyöskentely

Teematyöskentelyn tarkoituksena on yhdistää eri aihe sisältöjä muodostamalla lapsen kannalta mielekäs ja innostava kokonaisuus.

Kasvattaja ottaa vastuun opetus suunnitelman tavoitteiden toteutumisesta samalla kun hän antaa tilaa lapsen kokemusmaailmalle ja kiinnostuksen kohteille.

folkhälsan

Leikin ja oppimisen vuoropuhelu teematyöskentelyssä

Kasvattaja huomioi lasten leikkien sisältöjä, joita hän hyödynnä ja kehittää teeman aikana.

Teema antaa lapsille kokemuksia, jotka heijastuvat heidän leikkeihinsä.

folkhälsan

Teematyöskentelyn kielellinen näkökohta

- Teema tarjoaa kielellistä vaihtelua: tuo toimintaan sellaista kielenkäyttöä jota ei "luonnostaan" esiinny päiväkotiympäristössä.
- Kaksi ulottuvuutta: tiedollinen - kielellinen
 - Lapset oppivat sisältöjä ja kieltä rinnakkain.
 - Lapsen kannalta sisältö on merkityksellinen – kasvattajan kannalta kieli on toiminnan väline ja hän asettaa lasten kielen kehitykselle tavoitteet.
- Kasvattajan tehtävänä on tehdä lapsen ajatukset ja oppiminen näkyväksi lapselle itselleen ja toisille lapsille.
 - Keskustelut teeman sisällöstä tärkeitä.

folkhälsan

Miten toimia?

- Luo "teemasanastoja".
- Leikkipistetyöskentely
- Teemalaatikoita, teemakuvia, tekstitettyjä kuvia
- Hyödynnä arjen eri tilanteita teeman liittyvään keskusteluun.
- Luo mahdollisuuksia teemaan liittyvään vapaaseen leikkiin, myös muokkaamalla fyysistä ympäristöä – Miten voisit itse osallistua leikkiin?
- Suunnittele monipuolista toimintaa teeman luonteen ja lasten kiinnostuksen mukaan.
- Tiedota teeman sisällöstä perheille → Miten kotona voitaisiin tukea teeman sisältöjä?
- Anna teeman näkyä päiväkodissa koko lukuvuoden ajan

folkhälsan

Kuvien käyttö

folkhälsan

Kuvien käyttö

- Käytä kuvia arjessa:
 - ymmärtämisen tukemiseksi
 - lasten sanavaraston kartuttamiseksi arjen eri tilanteissa
 - keskustelun tueksi ja herättämiseksi aiheista, jotka eivät muuten "näkyisi" päiväkodissa
 - lorujen ja laulujen "kuvittamiseen"

folkhälsan

- Käytä kuvia ohjatun toiminnan yhteydessä:

- sadun kertomisen tueksi ja satuun liittyvien leikkien yhteydessä
- houkutellaksesi lapsia kuvailemaan ja keskustelemaan
- leikeissä, jotka kartuttavat sanavarastoa ja kehittävät muistia
- leikeissä, jotka tukevat kielellistä tietoisuutta, esim. riittelyleikeissä
- Leikeissä, jotka harjoittavat lajittelua ja erottelua
- loru- ja laulupusseissa sanojen merkitysten selventämiseksi
- teemaan liittyvissä leikeissä ja toiminnoissa

folkhälsan

Vihjeitä ja ideoita

- Yhdistä kuva ja teksti.
 - ✓ Tulisiko käyttää pieniä vai isoja kirjaimia?
- Yhdistä esine ja sitä kuvaava kuva.
- Kun näytät kuvia: nimeä ensin kuvassa oleva esine tai hahmo – odota hetki – esitä vasta sitten kuva. Näin lapsi ehtii "maistaa" sanaa mielessään.
- Luokaa päiväkodissa yhteinen "kuva-arkisto".
- Hakekaa kuvia verkosta, esim. www.folkhalsan.fi/spraklekar

Kiitos!

Johanna Sallinen

johanna.sallinen@folkhalsan.fi

Puh. 044 788 1053